

Rechtspositie en aansprakelijkheid

11 juli 2022

Inleiding

- Danielle Dubbel en Janneke Wiersema, Juristen KVLO
- Arbeidsrecht
- Veiligheid en aansprakelijkheid
- Toenemende claimcultuur. Wat merk jij hiervan?

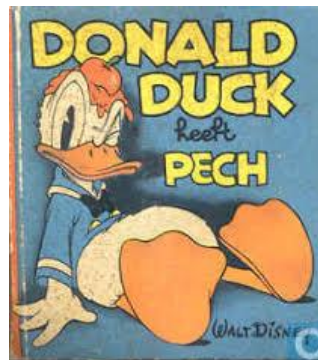
Aandachtspunten

- Aansprakelijkheid en recht
- Zorgplicht bewegingsonderwijs
- Werkgever primair aansprakelijk
- Voorbeelden uitspraken en betekenis praktijk
- Vragen/discussie

Hoofdregel aansprakelijkheidsrecht

- Ieder draagt zijn eigen schade
- Voor verplaatsen schade moet een goede reden zijn
- “niet reeds de enkele mogelijkheid van een ongeval doet gedrag onrechtmatig zijn” (Hoge Raad 1994)

Onrechtmatige daad (1)

Art. 6:162 BW (onrechtmatige daad) luidt:

Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.

Kelderluik arrest

[Klik!](#)

Kelderluik arrest (1)

- Inschatting onoplettendheid: Inschatting waarschijnlijkheid onoplettendheid of onvoorzichtig gedrag
- Kans: De kans dat uit die onoplettendheid ongelukken ontstaan
- Ernst: De ernst van de gevolgen van deze ongevallen
- Bezwaarlijkheid: De bezwaarlijkheid van de te nemen veiligheidsmaatregelen

Voorbeeld 1: dodensprong (HR 1985)

Tijdens een les mini-trampolinespringen wordt met twee trampolines tegelijk gesprongen. Na een aantal voorgeschreven sprongen mag een vrije sprong worden uitgevoerd. Bij de groep waar de docent op dat moment niet staat voert Jan een zogenaamde dodensprong uit, de sprong mislukt, Jan valt en loopt, zo blijkt later, een dwarslaesie op. De docent laat de jongen op de valmat verplaatsen, door een aantal medeleerlingen een trainingspak aantrekken en waarschuwt vervolgens de huisarts en ambulance.

Voorbeeld 1: uitspraak dodensprong

- Docent aansprakelijk voor ongeval
- Mate van waarschijnlijkheid op ongeval in deze situatie groot (minitrampoline!);
- Kans op ernstige letselschade groot;
- Nemen van maatregelen: veiligheid, hulpverlening, duidelijk instructie, stilleggen bij baldadige sfeer;
- Bijkomende omstandigheid: onzorgvuldigheid docent t.a.v. EHBO voorschriften

Voorbeeld 1: uitspraak dodensprong

- Door de aanzienlijke veerkracht van het toestel, gaat er een uitdagende werking vanuit. Door die veerkracht worden mogelijkheden geopend, waarvan de gevolgen door de leerling niet geheel overzien konden worden.
- Het gebruik van de mini-trampoline vereist daarom oefening die onder deskundige begeleiding opgebouwd moet worden.
- Daarnaast bestaat de kans dat leerlingen tijdens de gymnastiekles zich tegenover andere leeftijdgenoten willen waarmaken en daarom verrichtingen doen, waarin zij nog niet geoefend zijn, of die zij vanwege de daaraan verbonden gevaren achterwegen hadden moeten laten.

Zorgplicht bewegingsonderwijs (1)

“In het algemeen gesproken rust op een leraar een bijzondere zorgplicht onder meer ten aanzien van de gezondheid en de veiligheid van de leerlingen, die aan zijn zorg zijn toevertrouwd en onder zijn toezicht staan.”

[Filmpje](#)

Zorgplicht bewegingsonderwijs (2)

Die zorgplicht uit zich o.a. via:

- *Protocollen, schoolgidsen, beleidsplannen, vakwerkplan(nen), etc., die dienen ter voorkoming van ongewenste situaties en van schade aan ll'n en bescherming van eigendommen van ll'n;*
- *Adequaat uitvoeren van dit beleid;*
- *Voorfase, uitvoeringsfase en nazorg.*

Zorgplicht bewegingsonderwijs (3)

De 'Voorfase': randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede les:

- Bevoegdheid docent
- Uitvoering vakwerkplan
- Activiteit passend bij leeftijd en ontwikkeling leerling
- De technische constructie dient in orde te zijn (b.v. verhoogd landingsvlak), net als de zalen en het toezicht;
- Aantal matten, dikte en de plaats daarvan, dient te kloppen;
- Inzet van medeleerlingen als vangers;
- De te geven instructie

Zorgplicht bewegingsonderwijs (4)

De 'uitvoeringsfase':

- Toezicht tijdens de les;
- Ingrijpen indien het 'uit de hand' dreigt te lopen;
- De leraar dient zich te onthouden van 'onverantwoord' gedrag;
- EHBO

Zorgplicht bewegingsonderwijs (5)

De 'nazorg':

- Indien er ondanks zorgvuldig handelen in de eerdere fase toch een ongeval plaatsvindt, dient de leraar hierop adequaat te reageren.
- Hij dient eventueel ernstig letsel te onderkennen en zich te onthouden van gedragingen, die het letsel kunnen vergroten

Voorbeeld 2: hordelopen (rb. Haarlem 2006)

In de brugklas valt een meisje vervelend tijdens een les hordelopen, waarbij zij op tijd een uitgezette baan moet lopen. Zij breekt haar been op twee plaatsen en de revalidatie neemt veel tijd in beslag. De moeder stelt de school aansprakelijk voor de schade. Zij vindt dat hordelopen geen onderdeel is voor jonge leerlingen, dat de kans op een ongeval te groot is, zeker bij de opgelegde tijdsdruk en dat er te weinig voorzorgsmaatregelen zijn genomen.

Voorbeeld 2: uitspraak hordelopen

- School niet aansprakelijk, leerkracht heeft zorgvuldig gehandeld
- Opgenomen in vakwerkplan, goede opbouw en organisatie (juiste afstanden, schuimrubber om hordes)
- Tijdsdruk is relatief, voldoende ruimte voor minder presteren.

Voorbeeld 4: zweefkoprool (HR 2007)

Een docent stimuleert een brugklasleerling met een visuele handicap om een (losse) zweefkoprool te maken. Door de visuele handicap heeft de leerling moeite met het inschatten van afstanden. De leerling aarzelt, hij heeft het nooit eerder gedaan en kan moeilijk afstanden inschatten door zijn handicap. De docent belooft hem een colaatje. Daardoor laat de leerling zich verleiden, springt, komt verkeerd terecht en loopt schade op.

Voorbeeld 4: uitspraak zweefkoprof

- School aansprakelijk door onrechtmatige daad leerkracht
- Leerkracht heeft niet de benodigde zorgvuldigheid in acht heeft genomen door op deze wijze leerlingen die angstig zijn te motiveren en stimuleren.
- De leraar had op basis van zijn opleiding en op grond van zijn professionaliteit moeten begrijpen dat hij deze externe motivatiemiddelen niet had mogen gebruiken in deze situatie met deze leerling.

Voorbeeld 5: stoeispiel (Rb. Zwolle 2011)

Een brugklasleerlinge loopt tijdens een stoeispiel nekletsel op. Er zitten vijf tweetallen tegenover elkaar op een mat die elkaar van de mat proberen af te duwen. De leerlinge wint het spelletje, maar raakt direct na afloop van het partijtje onwel en is even kort 'weg geweest'.

De docente ziet het voorval niet, maar wordt door medeleerlingen gewaarschuwd. Daarop wordt de leerlinge, inmiddels weer gewoon aanspreekbaar, lopend naar het docentkamertje gebracht. Later blijkt dat de leerlinge nekletsel heeft opgelopen.

Voorbeeld 5: uitspraak stoeispel

School aansprakelijk voor schade:

- Onvoldoende veiligheidsinstructies (instructies waren te algemeen. Te weinig aandacht geschonken aan verboden zoals het vastpakken van het hoofd en het overstrekken van gewrichten.)
- Onvoldoende rekening gehouden met lengte en gewicht tegenstanders (aanbevelingen uit literatuur).
- Onvoldoende toezicht (5 matjes en tweetallen was te veel)
- Onvoldoende nazorg (bij verlies bewustzijn niet verplaatsen maar deskundige hulp invoeren)

Voorbeeld 6: klimmuur (Hof Amsterdam 2011)

Een leerling van de opleiding sport en bewegen is in 2005 tijdens een klimcursus van de klimmuur naar beneden gevallen met ernstig letsel tot gevolg. Het zekeringstouw was aan de klimgordel vastgemaakt met een twistlockkarabiner. Tijdens het klimmen heeft de leerling de twistlockkarabiner geopend in plaats van de karabiner waarmee het zekeringstouw langs de muur werd geleid. De leerlingen werkten in tweetallen, er was duidelijk instructie gegeven door een ervaren instructrice, er waren geen matten geplaatst.

Voorbeeld 6: uitspraak klimmuur

- Geen aansprakelijkheid klimmuur
- Geen aansprakelijkheid opleiding
- Methode van inbinden was gebruikelijk, geen enkele methode van inbinden sluit ongevallen uit
- Onvoldoende toezicht niet vast komen te staan en gebruik van matten niet aangewezen of verplicht
- De kans op een menselijke fout was in onvoldoende mate voorzienbaar

School primair aansprakelijk

- Bij ongeval: is er zorgvuldig gehandeld?
- Werkgever altijd primair aansprakelijk
- Werknemer alleen persoonlijk aansprakelijk bij opzettelijk of bewust roekeloos handelen
- Lid van KVLO: verzekerd tegen beroepsaansprakelijkheid

Inhuur derde partij; wie is aansprakelijk?

- Onderscheid tussen vakleerkrachten in dienst van het schoolbestuur of docenten in dienst van een Stichting of Vereniging die door de school wordt ingehuurd.
- Formele werkgeverschap bij de Stichting of Vereniging.
- Hoe zit het dan met de aansprakelijkheid?

Vereisten voor aansprakelijkheid school:

Opdrachtgever (schoolbestuur) is eveneens aansprakelijk voor schade toegebracht door niet-ondergeschikten.

(art. 171 boek 6 Burgerlijk Wetboek).

Voorwaarden:

- Fout;
- Ondergeschiktheid (=gezagsverhouding);
- Functioneel verband tussen fout ondergeschikte en de hem opgedragen taak.

Buiten- of naschoolse activiteiten

- Ongeval buiten de gymzaal; wie is aansprakelijk?
- Vinden de sportactiviteiten plaats **in opdracht van de school**? Zo ja:
- De school is opdrachtgever en is verantwoordelijk en aansprakelijk voor hetgeen tijdens de activiteit plaatsvond.
- Zo nee: de Stichting of Vereniging is als werkgever aansprakelijk.

Sieraden/kledingvoorschriften tijdens de les

- Geen wettelijke bepalingen opgenomen
- Criterium: veiligheid leerlingen tijdens de les
- Beleid op schoolniveau van belang
- Moet kenbaar zijn voor ouders.
- Onveilige situatie in de zaal melden aan werkgever.
- Ondeugdelijk materiaal niet gebruiken.

Tips ter voorkoming aansprakelijkheid

- Houd je aan het beleid en de uitwerking in het vakwerkplan;
- Zorg voor voldoende toezicht;
- Sluit ruimtes af waar geen toezicht kan worden gehouden;
- Blijf op de hoogte van veiligheidsvoorschriften;
- Beoordeel elke situatie op concrete omstandigheden (arrest Stoeispel);
- Voorkom dat leerlingen overmoedig raken;
- Neem geen risico t.a.v. verplaatsen leerling na een val.

Vragen?/discussie

Bedankt voor de aandacht! Voor vragen van leden: juristen@kvlo.nl